

ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

ФАКУЛТЕТ ПО ИЗЧИСЛИТЕЛНА ТЕХНИКА И АВТОМАТИЗАЦИЯ

УТВЪРДИЛ:

Ректор ТУ-Варна:.....

/проф. д-р Д. Димитров/

КОНСПЕКТ

за ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

**на специалност “ ИНТЕЛИГЕНТНИ ТРАНСПОРТНИ СИСТЕМИ “
в образователно квалификационна степен “БАКАЛАВЪР”
за учебната 2025/2026 г.**

1. Усилватели с ОУ. Схемотехника - инвертиращи, неинвертиращи, диференциални, сумиращи, повторители и променливотокови. Инструментални усилватели. Статични грешки: мултипликативни и адитивни. Динамични грешки.
2. Измервателни преобразуватели с ОУ. Преобразуватели на ток в напрежение. Преобразуватели на изменението на съпротивление в напрежение. Измервателни изправители на средна и максимална стойност. Схемотехника, уравнение на преобразуване и грешки.
3. Системи за автоматизирано проектиране на електронни устройства. Проходни отвори в печатните платки (via). Типове проходни отвори – through, blind, buried. Покрития на преходни отвори – untended, tented, plugged, capped and plugged. Оразмеряване на проходните отвори.
4. Еднофазни токоизправители. Еднопътен еднофазен токоизправител, токоизправител със средна точка на трансформатора, мостов токоизправител. Принципни схеми, времедиаграми, работа при активен товар.
5. Еднотактни трансформаторни преобразуватели. Обратен трансформаторен преобразувател. Прав трансформаторен преобразувател. Принципни схеми, времедиаграми, принцип на работа.
6. Преобразуватели за регулиране на ел. двигатели. Характеристики. Управляеми токоизправители за регулиране на постояннотокови двигатели. Автономни инверторни регулатори за асинхронни двигатели. Общи сведения.
7. Микропроцесорни системи – същност, основна блоково-функционална схема, видове. Вградени системи. Сравнителна характеристика на вградени системи и компютърни системи с общо предназначение.
8. Общи принципи при проектирането и изграждането на микропроцесорни системи – сигнали, магистрали, времеви съотношения, формиране и декодиране на адресното пространство. Микроконтролери.
9. Програмиране на вградени системи. Езици за програмиране Асемблер и C/C++, предимства и недостатъци, критерии за избор. Етапи при създаването на програмно осигуряване. Развойни среди и развойни средства. Тестване и настройка на програмите.
10. Комуникационни интерфейси в микропроцесорните системи. Основни електрически, конструктивни и протоколни характеристики на RS232, RS485, I2C, SPI, USB и CAN. Области на приложение.
11. Сензори за измерване на температура. Терморезистивни метални сензори. Терморезистивни полупроводникови сензори. Термоелектрични сензори. Принцип на действие, основни свойства и разновидности, приложение. Измервателни вериги.

12. Резистивни сензори. Потенциометрични сензори. Терморезистивни метални сензори. Тензорезистивни метални сензори. Пиезорезистивни сензори. Принцип на действие, основни свойства и разновидности, приложение. Измервателни вериги.
13. Надеждност на електронната апаратура. Основни свойства и определения. Оценяване на надеждността на невъзстановими и възстановими електронни компоненти и устройства. Дестабилизиращи въздействия върху електронните компоненти и апаратури.
14. Температурен режим на електронни компоненти. Основни механизми на топлопредаване и термични модели. Методи за определяне на работната температура на пасивни и активни елементи. Влияние на температурата върху параметрите и надеждността. Оценка на необходимостта от охлаждане и избор на средства за топлинно управление.
15. Токови огледала с MOS и биполярни транзистори - основни схеми, характеристики, проектиране. Токово огледало с повишено изходно съпротивление. Токово огледало на Уилсън (с обратна връзка).
16. Време-честотни преобразувания за дискретни сигнали. Свойства на преобразуването на Фурие и обратно преобразование на Фурие. Основни особености на спектрите на дискретните сигнали и спектралният анализ на сигнали.
17. Цифрови филтри – същност и реализация. Избор на параметрите на цифровите филтри при проектирането им и видове цифрови филтри. Особенности и ограничения при синтеза на КИХ и БИХ филтри.
18. Програмируеми логически контролери (PLC). Структура и организация на PLC. Модулност и конфигуриране. Инсталиране в индустриална среда. Програмиране на PLC. Ладер диаграми. OPC интерфейс. Системи за дистанционен мониторинг и контрол на PLC.
19. Видове хибриди – паралелен с един и два съединителя, паралелен с разделяне по осите, сериен и серийно – паралелен. Режимы на работа при стартиране, ускорение, круиз, забавяне и в режим на празен ход на превозното средство.
20. Системи за хранване на електрическият транспорт – система за хранване с постоянен ток, система с еднофазен ток на промишлена честота и система с еднофазен променлив ток с понижена честота.
21. Видове и принцип на действие на задвижванията в електрическият транспорт – постояннотокови задвижвания (паралелно, последователно и смесено), променливотокови асинхронни, безчеткови постояннотокови и превключваеми реактивни синхронни двигатели.
22. Принципи на автоматичното управление – управление по задание, управление по отклонение, управление по смущение, комбинирано управление. Основни градивни елементи на автоматизирани автомобилни системи според тяхното функционално предназначение – сензори, управляващи устройства, изпълнителни устройства. Предназначение, предимства и недостатъци на Sonar, Radar, LiDAR, Camera.
23. Нива на автоматизация в автомобилите. Автоматизирани системи за подпомагане на водача при шофиране (Advanced Driver Systems Assist – ADAS). Видове ADAS системи (Anti-Lock Braking System-ABS, Automatic Emergency Braking-AEB, Lane Departure Warning-LDW, Lane Keeping Assist-LKA, Adaptive Cruise Control-ACC, Electronic Stability Program-ESP), принципи на автоматично управление, използвани в тях, градивни елементи, връзка с нивата на автоматизация.
24. Методи за визуализация в автомобилите. Течнокристални (LCD) дисплеи. Светодиодни (OLED) дисплеи. Проекторни системи. Принцип на работа и управление. Предимства, недостатъци и разпространение.
25. Интерфейси, използвани в автомобилите. CAN, LIN и FlexRay. Приложение, физическа реализация, технически спецификации.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПИСМЕНИЯ ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ:

Основна:

1. Юдов Д., Аналогова схемотехника, БСУ, Бургас, 2010
2. Ненов Г., Аналогова схемотехника, Нови знания София 2006
3. Пандев И., Доневска Л., Стаменов Д., Аналогова схемотехника, I издание, ТУ София 2011, ISBN: 978-954-438-693-1

4. Д. Ковачев, Записки от лекции по дисциплината „Компютърно проектиране в електрониката”
5. Christopher T. Robertson, Printed Circuit Board Designer's Reference: Basics, Prentice Hall, 2004.
6. Токозахранващи устройства, Д. Юдов, В. Вълчев, 2015.
7. Токозахранващи устройства, Марти Браун, Техника, София, 2005.
8. Юдов Д., В. Вълчев, Преобразователна техника, 2015
9. Van der Bossche A., V. C. Valchev, Inductors and Transformer for Power Electronic, April, 2005, CRC Press, Florida, USA
10. И. Булев, Е. Беков, Г. Николов, Микропроцесорна схемотехника. Ръководство за лабораторни упражнения, ТУ-Варна, 2011
11. А. Атанасов, Основи на микропроцесорната техника, С. Вълк, София, 2007
12. Хр. Гигов, Измервания в електрониката, ТУ-Варна, 2013
13. М. Маринов, Г. Николов, Сензорни схеми и устройства, ТУ-София, 2014
14. Георгиев А. С., Р. Б. Пранчов. ‘Конструиране и технология на електронна апаратура’. Варна, 2003. 290 стр. (сигнатурен номер У 41343)
15. Георгиев А., Т. Папанчев, Надеждност на електронна апаратура, ръководство за упражнения, ТУ-Варна, 2020
16. Jamnia A. Thermal and Mechanical Design and Analysis, CRC Press, 2016
17. Й. Колев, “Цифрова обработка на сигнали”, Технически Университет – Варна, 2011г.
18. И. Евтимов, Р. Иванов, електромобили, РУ „Ангел Кънчев“, 2016
19. T. Demon, Electric and Hybrid Vehicles, New York, 2016
20. Drof R.C., Bishop R.H., Modern control systems, 14-th ed., Pearson 2022
21. Eskandarian A., Handbook of Intelligent Vehicles, Springer, 2012
22. Chen, Janglin, Wayne Cranton, and Mark Fihn, eds. Handbook of visual display technology. Berlin, Germany: Springer, 2016.
23. Hansen, John HL, et al., eds. Digital signal processing for in-vehicle systems and safety. New York: Springer, 2012
24. Koden, Mitsuhiro. OLED displays and lighting. John Wiley & Sons, 2016.

Допълнителна:

1. Пандев И., Доневска Л., Стаменов Д., Аналогова схемотехника, II издание, ТУ София 2011, ISBN: 978-954-438-694-8
2. Mark I. Montrose, Printed Circuit Board Design Techniques for EMC Compliance, Second Edition, IEEE Press, 2000.
3. Douglas Brooks, Signal Integrity Issues and Printed Circuit Board Design, Prentice Hall, 2003.
4. Simon Monk, Make Your Own PCBs with EAGLE: From Schematic Designs to Finished Boards, McGraw-Hill Education, 2014.
5. Проектиране и изследване на токозахранващи устройства, Д. Юдов, А. Димитров, 2009.
6. Frede Blaabjerg Control of Power Electronic Converters and Systems, 2018
7. John G. Kassakini, Martin F. Schlecht, George C. Vreghese, Principles of Power Electronics, 1st edition, 2012, Pearson
8. Mohan N., T. Undeland, W. Robbins, ‘Power Electronics’, New York, UAS, John Wiley&Sons, 2000.
9. Barr, Michael, and Anthony Massa. Programming embedded systems: with C and GNU development tools. " O'Reilly Media, Inc.", 2006.
10. Catsoulis, John. Designing Embedded Hardware: Create New Computers and Devices. " O'Reilly Media, Inc.", 2005
11. Ganssle, Jack. The firmware handbook. Elsevier, 2004.
12. J. Fraden, Handbook of Modern Sensors, Springer, 2010
13. K. Sohraby, D. Minoli, Wireless Sensor Networks, Wiley, 2007
14. E. Schaltz, Electrical Vehicle Design and Modeling, Croatia, 2011
15. Wördenweber, Burkard, et al. Automotive lighting and human vision. Vol. 1. Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2007.
16. P. Prandoni, M. Vetterli, “Signal Processing for Communications”, EPFL Press, 2008.

Теми за подготовка за тест

1. Пасивни електронни компоненти. Основни характеристики и параметри. Символни означения.
2. Енергийни зони в полупроводниците. Видове полупроводници. Носители на заряд. Движение на токоносители. Ток в полупроводника. P-N преход в равновесно и в неравновесно състояние. Инжекция и екстракция на токоносители. Преход Метал-Полупроводник. V-A характеристика на идеален и реален диод. Видове пробиви. Капацитети на диода. Работа на диода в импулсен режим и при синусоидални напрежения. Видове диоди. Особенности, характеристики и приложение.
3. Биполярен транзистор. Конструктивни особености. Режими на работа. Схеми на свързване. Принцип на действие на биполярния транзистор. Движение на токоносители. Коефициенти. Статични характеристики на биполярния транзистор при схеми ОБ и ОЕ. Зависимост на статичните характеристики от температурата. Работа на транзистора в ключов режим. Ключ с ОЕ. Преходни процеси при превключване. Ключ с ОБ.
4. Униполярни (полеви) транзистори с управляващ P-N преход. Принцип на действие. Основни параметри. Статични характеристики. MOS транзистори. Статични характеристики и принцип на действие. Видове MOS структури. IGBT транзистори. Структура и еквивалентна схема. Основни характеристики и параметри.
5. Оптиелектронни елементи. Полупроводникови излъчватели на светлина. Параметри и характеристики. Полупроводникови фотоприемници. Оптрони. Характеристики, параметри и приложение.
6. Кодирание на числа. Десетичен, двоичен, шестнадесетичен, двоично-десетичен код. Кодирание на цели числа със знак. Специални кодове (на Грей, на Джонсън, унитарен код).
7. Логически операции, уравнения, минимизиране. Основни логически вентили - дефиниции, означения, таблици на истинност. Цифрови импулси.
8. Измервания на електрически величини. Мерни единици. Свързване на измервателните уреди. Разчитане на показанията на измервателните уреди.
9. Проектиране на печатни платки. Правила за проектиране (DRC). Разположение на компонентите и техники за трасировка.
10. Грешки в измервателната електроника и влиянието им върху измерването. адитивна грешка, мултипликативна грешка, грешка от нелинейност. Анализ на грешката на инвертиращ усилвател.
11. Транзисторни инвертори. Полумостов инвертор на напрежение. Мостов инвертор на напрежение. Инвертор на напрежение със средна точка на трансформатора. Резонансни инвертори. Анализ на мостов последователен резонансен инвертор. Инвертор на ток.
12. Токоизправители. Общи сведения. Класификация. Специфични параметри. Еднофазен еднополупериоден токоизправител (ТИ). Еднофазен двуполупериоден ТИ със средна точка. Еднофазен мостови ТИ. Трифазен еднополупериоден ТИ. Трифазен мостови ТИ.
13. Електронно управление на ел. двигатели. Схемотехника и специфика на преобразувателите за целите на ел. задвижването. Информационно управляваща част при посточннотокови и променливотокови ел. двигатели. Схеми за управление на постояннотокови двигатели. Методи и схеми за управление на асинхронни двигатели. Управление на безчеткови двигатели. Специализирани интегрални схеми. Пускатели.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ТЕСТА

1. Георгиев А. С., Електронни компоненти. "Аквапринт" ООД, Варна, 2012.
2. Георгиева Н. Г., А. С. Георгиев. Полупроводникови елементи и интегрални схеми. . "Аквапринт" ООД, Варна, 2016.
3. Георгиев, Антон С., Ръководство за лабораторни упражнения и курсова работа по конструиране и технология на електронна апаратура, ТУ-Варна, 2002, ЦБ 40976
4. Боянов Й., Шойкова Е., "Теория на електронните схеми", София, ДИ, Техника, 1989.
5. Д. Ковачев, Импулсна и цифрова схемотехника, записки, ТУ-Варна, 2009
6. Д. Ковачев, А. Йорданов, Учебни тестове за самоподготовка по "Импулсна и цифрова схемотехника", тестове и задачи (учебно помагало), ТУ-Варна, 2013г.

7. Д. Ковачев, Е. Димитрова, Автоматизирано проектиране на електронна апаратура, ТУ-Варна, 2006
8. Юдов Д., Аналогова схемотехника. “Бургаски свободен университет” Бургас, 2010г.
9. Юдов Д., Вълчев В., Преобразователна техника, ТУ Варна, 2015
10. Марти Б., Токозахранващи устройства, Техника, 2008

Разгледан и приет на Катедрен съвет на катедра „ЕТМ” с протокол
№.....

Р-л кат. ЕТМ.....
/доц. д-р инж. Т. Папанчев/

ДЕКАН ФИТА:.....
/доц. д-р инж. М. Александрова/